

هه‌و‌شا نەد‌ن‌و‌ی هه‌س‌د‌و‌ دروستکردنی نه‌ت‌و‌. نووسینی: ع‌تا ق‌ر‌دا‌خی

ر‌نگ‌ دیم‌ نه‌کی نائاسایی به‌ت‌ کات‌ک‌ ده‌ بیستین یان ده‌ بینین پارت‌کی سیاسی یان هه‌زیک که‌ خ‌ی و‌ک‌ هه‌زی نه‌ت‌و‌یه‌کی بند‌ست نمایش ده‌کرد، به‌دسته‌نانی یاسایانی لایه‌نی که‌می داواکارییه‌ نه‌ت‌و‌یه‌کانی به‌یاری خ‌ه‌ه‌و‌شان‌ده‌و‌ بدات. هه‌س‌ده‌ که‌ له‌ ده‌خی لاوازی ده‌و‌تی سوریا‌دا پ‌ر‌ی سه‌‌ندو به‌و‌ به‌ر‌تی خ‌سه‌ری له‌و‌ به‌شاییه‌دا دام‌زرا‌ند، که‌ ده‌و‌تی داگیرک‌ری ناوخ‌یه‌ سوریا له‌ به‌ر‌ به‌توانایی پاش‌کش‌ی له‌کردو چ‌ه‌یک‌کرد. له‌و‌ ده‌خ‌دا که‌ هه‌س‌ده‌ و‌کو هه‌زی یه‌که‌می کوردی یان نه‌یاری ده‌و‌ت‌ خ‌ی ده‌نواند، ئاماده‌ نه‌بوو هاوپ‌یمانی یان یه‌که‌تی و‌ یه‌کبوون یان هه‌ر‌ هیچ نه‌به‌ت‌ به‌ر‌یه‌ک له‌گ‌ه‌ هه‌ز‌ کوردیه‌کانی تری ر‌ژئاو‌ادا په‌که‌ه‌نه‌ت. له‌کات‌که‌دا ئه‌م له‌وانی تر به‌ه‌زتر بوو، له‌ هه‌ر‌ هاوپ‌یمانی و‌ به‌ر‌یه‌که‌دا هه‌رخ‌ی ده‌بوو هه‌زی یه‌که‌م. هه‌کاری ئه‌و‌ش زیاتر له‌ ده‌ر‌و‌ی ده‌سه‌تات و‌ ئیراده‌ی هه‌س‌ده‌ بوو، چونکه‌ له‌ راستیدا هه‌س‌ده‌ و‌ک‌ له‌قی‌کی په‌که‌کی و‌ابوو، دیار‌ لایه‌نه‌کانی تری کوردی سوریا که‌ زیاتر له‌ ق‌سه‌ده‌دا که‌بوو‌نه‌و‌ و‌ک‌ له‌قی‌کی پارتی دیموکراتی کوردستانی-عه‌راق و‌ابوون. ناک‌کی و‌ ده‌زایه‌تیکردنی یه‌که‌تری په‌که‌کی و‌ پارتی له‌سه‌ر‌ په‌گ‌ه‌ی باکورو ر‌ژئاو‌ا له‌ نه‌و‌ لایه‌نه‌کانی ر‌ژئاو‌ادا ر‌نگ‌ه‌ دایه‌و‌و‌ و‌ نه‌اکرایه‌و‌. ئه‌م به‌جگ‌ له‌و‌ی که‌ هه‌س‌ده‌ش و‌ک‌ په‌که‌کی به‌ر‌نامه‌ی ئاینده‌ی به‌ کوردستان نه‌ سه‌ربه‌خ‌یه‌ی و‌ نه‌ جیاکردنه‌و‌ی کورد بوو و‌ک‌ ئیتنیک‌کی جیاواز، به‌کو هه‌س‌ده‌ خ‌ی سه‌رباری ئه‌و‌ی که‌ هه‌زی سه‌ر‌یه‌کی له‌ په‌که‌اتنیدا کوردی ر‌ژئاو‌ا بوو، به‌ب‌ام خ‌ی و‌ک‌ که‌که‌ر‌و‌ی هه‌ز‌ دیموکرات‌کانی سوریا نمایش ده‌کردو ئه‌و‌ش به‌ ئامانجی خ‌باتی هاوب‌ش و‌ ره‌کردن بوو به‌ر‌و‌ په‌که‌ه‌نانی که‌مه‌گ‌ای دیموکراتیک و‌ فیدراسیه‌نی دیموکراتیکی گ‌ل که‌ مه‌به‌ست دیموکراتی و‌ پیک‌و‌ژیانی ئیتنیک و‌ نه‌ت‌و‌ جیاوازه‌کان بوو له‌ سوریا‌دا.

ئه‌ستا به‌یاری خ‌ه‌ه‌و‌شان‌ده‌و‌ی په‌که‌کی هاوت‌یه‌یه‌ له‌گ‌ه‌ ئه‌و‌ی تورکیا په‌ی ده‌ت‌ که‌تاییه‌ه‌نان به‌ تیره‌ر‌ له‌ تورکیا و‌ ئاپ‌و‌ په‌که‌کی و‌ ده‌م پارتی په‌ی ده‌ن‌ پر‌سه‌ی ئاشتی، که‌ له‌ راستیدا ج‌ریکه‌ له‌ خ‌اده‌ستکردن له‌ به‌رمبه‌ر‌ سفر مافی نه‌ت‌و‌یه‌ی کورددا. به‌ب‌ام ئایا ئه‌م خ‌ه‌ه‌و‌شان‌ده‌و‌یه‌ی هه‌س‌ده‌ له‌ لایه‌ک په‌یوه‌ست به‌ کورد و‌ک‌

گروپه‌کی ئیتنیکی په‌راوه‌زخراو و ککه‌نی ناوځه‌یی له‌ سوریادا چی ده‌گه‌یه‌نه‌ت؟ ئه‌ی ئایا په‌یوه‌ست به‌ گروپ یان نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب و له‌ گروپی ناوه‌ندو ځاوه‌ن ده‌وه‌ت و ځاوه‌ن هه‌زو هه‌ژموون که له‌ په‌گه‌ی ککه‌نیالیستی ناوځه‌ییدا په‌ چی ده‌گه‌یه‌نه‌ت؟

ئاشکرایه‌ که کورد له‌ مه‌ژوویه‌کی که‌نه‌وه‌ له‌ ناوځه‌کانی جزیره‌و عه‌فرین و که‌بان و چه‌ند شو‌نه‌کی تری نه‌وه‌ جوگرافیا په‌ی که‌ ئه‌ستا ناوی سوریایه‌، بوونی هه‌بووه‌و بوونی له‌وه‌ ده‌که‌وه‌ته‌ په‌ش هاتنی عه‌ره‌به‌ مسو‌مانه‌کانه‌وه‌ که‌ په‌ش په‌رسه‌ی فته‌ج بوونیان ته‌نها له‌ نیمچه‌ دوورگه‌ی عه‌ره‌بیدا بوو. سه‌رچاوه‌کانی مه‌ژووی ئیسلامی و بوونی چه‌ندین قه‌له‌و شو‌نه‌واری کوردی له‌ شام بوونی ده‌رینه‌ی کورد له‌وه‌ ده‌سه‌لمینن. به‌سه‌م راستیه‌کیش هه‌یه‌ نه‌وه‌یه‌ که‌ کورد له‌وه‌ به‌شه‌ی نیشتمان که‌یدا هاوشه‌وه‌ی به‌شه‌کانی تر په‌که‌هاته‌ی دواکه‌وه‌وه‌ی ځه‌له‌یه‌ ته‌ بووه‌، که‌ دابه‌شبووه‌ له‌ نه‌وان ژیا نی شوانکار په‌ی که‌چه‌ری و ژیا نی نیشه‌ته‌جه‌ی کشتوکه‌ییدا و په‌ره‌سه‌ندنه‌کی ئاسایی نه‌وته‌ی نه‌بووه‌و له‌ قه‌ناغه‌کانی مه‌ژووی ځه‌یدا په‌ده‌چه‌ته‌ وه‌کو ئیتنیک و که‌مه‌ه‌گا ئاسایه‌کان گه‌شه‌ی نه‌کردبه‌ته‌، هه‌ره‌به‌یه‌ به‌ دره‌ژایی مه‌ژووی بوونی له‌ ده‌رکه‌وته‌نی ئیتنه‌سی کورده‌یه‌وه‌ له‌ په‌راوه‌زی مه‌ژوودا بووه‌و هه‌میشه‌ به‌کاره‌نه‌راو بووه‌و هه‌ره‌گیز نه‌بووه‌ته‌ به‌که‌ری سه‌ر جوگرافیا په‌ی ځه‌ی. به‌سه‌م دیار نه‌م ده‌ځه‌ی که‌ ئه‌ستا ره‌ژه‌وا په‌دا ته‌ده‌په‌ته‌ به‌ره‌می ته‌نها نه‌وه‌ چه‌ند ساله‌ نه‌یه‌ که‌ هه‌سه‌ده‌ی ته‌دا ده‌رکه‌وته‌وه‌و ده‌سه‌ته‌ی ناوځه‌یی هه‌بووه‌و نه‌سته‌اش ځه‌ی هه‌ده‌وه‌شه‌نه‌ته‌وه‌، به‌که‌وه‌ به‌ لایه‌نی که‌مه‌وه‌، نه‌وه‌ ده‌ځه‌ په‌یوه‌ندی به‌ مه‌ژووی سه‌ده‌یه‌ک زیاتری رابردووه‌وه‌ هه‌یه‌، واتنه‌ به‌شه‌که‌ له‌هه‌کاره‌کانی نه‌م ده‌ځه‌ی نه‌ستا ده‌گه‌ته‌ته‌وه‌ به‌ ره‌که‌وته‌نی سایکس پیکه‌ی سا په‌ی ۱۹۱۶.

له‌ ره‌که‌وته‌نه‌ام په‌ی سایکس-پیکه‌دا که‌ له‌ نه‌وان به‌ریتانیا و فه‌ره‌نسادا و به‌ ئاگاداری روسیای قه‌یسه‌ری به‌سترا، ته‌یدا به‌یاردرا، پاشماوه‌ی ده‌وه‌ته‌ی عوسمانی له‌ ره‌ژه‌ه‌ته‌ی ناوه‌ته‌است، له‌ نه‌وان به‌ریتانیا و فه‌ره‌نسادا دابه‌شکه‌ته‌. کوردستانی عوسمانی به‌ره‌ نه‌وه‌ دابه‌شکردنه‌ که‌وت و سه‌ره‌نه‌نجامیشه‌ دابه‌شکه‌ به‌سه‌ر سه‌ ده‌وه‌ته‌دا. به‌شه‌که‌ که‌وته‌ سنووری نه‌وه‌ ده‌وه‌ته‌ی به‌ناوی سوریاو ده‌روستکراو له‌وه‌ دابه‌شکردنه‌شدا سوریا به‌ره‌فه‌ره‌نسا که‌وته‌. دواي نه‌وه‌ی سوپای فه‌ره‌نسا له‌ نیسانی ۱۹۲۰ دا شاری دیمه‌سقی داگیرکرد، راسته‌وه‌ هه‌موو سوریایه‌ که‌وته‌ ژه‌ره‌ ده‌سه‌ته‌ی فه‌ره‌نساوه‌وه‌ هه‌ره‌ له‌وه‌ کاته‌ش به‌دواوه‌ سوریایه‌ خراپه‌ ژه‌ره‌ سایه‌ی ئینتیدابی فه‌ره‌نسیه‌وه‌. فه‌ره‌نسیه‌کان بینیان په‌که‌هاته‌ی دانیشه‌توانی سوریایه‌ ئیتنیک و فره‌ ئایینی و فره‌

مزهه بیه، بیه دبوو سیاسه تک بکاربهه نن که بیه ناسانی نه و هه موو جیاوازیه رکف بکه نن. بیه نه و مبهسته شه دکهرا دوهه ته کی دیموکراتی له سوریادا دروست بکه نن و له سه ره بنه مای چه مکی هاوهه تیبوون و یه کسانیه هه مووان له نه ره و مافداو بیه پاراستنی تایه تمه ندیه ئیتنیکیه و ئایینه و مزهه بیه کان بنیاد بنه شه، که نه شه مانای پارزه گاریکردنه له ناسنامه ناوخه ییه کان و له پشته نه شه و له سه ره بنه مای جوگرافیا نه که ئیتنیک نه ته وه- که لی سوریا په کهه نه شه، به چه ره که هه مووان بکاته خاوه نی یه که ناسنامه که ناسنامه ی سوریا ییه. بهام فره نسیه کان نه میهان نه کرد، به که ره گای دووه میانه هه به زارد که هه مان بیر که ی په رته که و زاهه ی ئیمپریالیزم بوو. نه مان هاتن سوریا یان دابه شه کرد به چه وار دوه ته چه کی ناوچه یی و ئیتنیکیه و مزهه به یی و که دوه ته چه کی دیمه شه، دوه ته چه کی حه هه، دوه ته چه کی عه له ویه کهان و دوه ته چه کی چیای دروز، له ره دا که سه یری نه خشه دابه شه کردنی سوریا له رووی به وه بردنه وه ده که یی، که دروستکراوی فره نسا بوو، نه کوردو نه مه سیحی و نه نه ره مان که چه نه په کهاته یه کی جیاواز بوون هیهان نه بوونه خاوه نی دامه زراوه ی به وه بردن.

ئاشکرایه به په چه وانیه زه ره ی ناوچه کانی نیشتمانی عه ره بیه وه، هه سته نه ته وایه تی لای ده سته به ره خو نه دوازی عه ره به له سوریادا به تایه ته له شاره کانی دیمه شه و حه هه به له که تایی سه ده ی نه زده و په شه چه نگیه یه که مداده ره که وتبوو. له دوازی نه وه ی سوریا که وته نه ره سایه ی ئینتیدابی فره نسیه وه، نه وه هه سته زیاتر په ره ی سه ندو ده سته به ره ناسیونالیست به ره و په کهاته نه ده چه وه، به چه ره که له ماوه ی ئینتیدابدا (۱۹۲۰-۱۹۴۶) به ئاشکرا ده رایه تی سیاسه تی فره نسای ده کرد، به چه ره که له سه ره تایی ساهانی سیه کانه ده گه یشته ئاستی به ره نگاربوونه وه و له رووداوه ستانی داگیرکه ری فره نسی. پارتی نه ته وه یی که مه هه یه تی سوریا که نه نتوان سه عاده له سه ره تایی سیه کانه دایمه زرانده رابه رایه تی رزه گارکردنی سوریای ده کرد له ده سته داگیرکه ری فره نسی. له به رامبه ره فشاری ناسیونالیسته عه ره به کانی سوریادا، فره نسیه کان هه ره له سه ره تاوه هه زی چه راوچه ریهان له کوردو مه سیحی و دروزو نه ره مان دروست ده کرد. هه ره ها فره نسا به نه وه ی به وار به ناسیونالیسته عه ره به کان نه دات یه که گرن، به ره ده وام به ره سته له به ره ده م په ره سه ندن و سه قامگیریدا دانه. به نه و مه به سته شه له جیاتی دروستکردنی سیسته مه کی ده وه ته کی نه نو نه رایه تی هه موو په کهاته جیاوازه کان بکاته زیاتر هه وه ییده ده ناکه کیه ناوخه ییه کان به وه په بدات و به په پشتکردنی ساد و ناکاریگه ری نه وانیه تر، زیاتر

هه‌ستی ناسیونالیستانێ عێرێ بێ‌کان بێ‌رامبەر بێ‌ سه‌رجه‌م پێ‌کهاتنه‌کانی تر بجوێ نه‌ت و له‌ بێ‌رامبەر عێرێ بی‌سوریا دا وێک نه‌یار و نه‌یان بکات. فه‌رێ نسا ته‌نانه‌ت بواری مانه‌وه‌ و پێ‌دانی مافی نه‌شته‌جه‌بوونی بێ‌و کوردانه‌ دا که‌ له‌ دوا‌ی شکستی راپێینه‌که‌ی شه‌خ سه‌عیدی پیران(١٩٢٥) و هه‌روه‌ها له‌ دوا‌ی ئه‌ویشه‌ له‌ دوا‌ی شکستی راپێینه‌ی ئاراران له‌ ترسی سه‌تم و گوشت و بێ‌ ئه‌تاتورک هه‌ته‌بوون. گومان ده‌کرێت مه‌به‌ستی فه‌رێ نسا له‌و کارێ یارمه‌تیدانی کوردانه‌کان بووبه‌ت بێ‌که‌و زیاتر بێ‌ فشاردانان بوو له‌ سه‌ر ناسیونالیسته‌ عێرێ بێ‌کان و دروستکردنی پشه‌ویی زیاتر. دوا‌ی ته‌وا‌بوونی ئینتیداب ئه‌م کارێ فه‌رێ نسا، بووه‌ پاساو بێ‌ ناسیونالیسته‌ عێرێ بێ‌کان که‌ بێ‌ن کورد له‌ سوریا دا بوونی نییه‌ و ئه‌وانه‌ی خه‌یان بێ‌ کورد ده‌زانن ئه‌وانه‌ن که‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی سه‌نووڕانه‌کان بێ‌ تایبه‌تی له‌ باکوڕو باشووری کوردستانه‌وه‌ هه‌توونه‌ته‌ سه‌ر خاکی سووریا. ئه‌وه‌شه‌ بووه‌ پاساو بێ‌ ئه‌وه‌ی له‌ سه‌رژمه‌یری سه‌ی ١٩٦٢ دا سه‌دو بیست هه‌زار کورد له‌ مافی بێ‌ده‌سته‌نانه‌ی ناسنامه‌ی سووری بێ‌شکران.

هه‌ڕچه‌ند له ساته‌وه‌ختی ئینتیدابدا ده‌سته‌به‌ری ناسیونالیستی
عه‌ره‌بی سوریا خواستی سه‌ربه‌خه‌یی وه‌اته‌ و په‌که‌ه‌نانه‌ی ده‌وه‌ه‌تی
نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بی سووری هه‌بوو، به‌ج‌ه‌ه‌که‌ ده‌وه‌ه‌ه‌کی عه‌ره‌بی و
خاوه‌ن ناسنامه‌ی عه‌ره‌بی به‌ته‌ و گه‌له‌ی سووریاش به‌شه‌وه‌یه‌که‌ په‌که‌به‌ته‌ که
چه‌قی په‌که‌ه‌ته‌ی ئیتنیکی عه‌ره‌بی به‌ته‌ و ئه‌وه‌ نه‌ته‌وه‌ی که‌ ده‌وه‌ه‌تی
سووریا دروستی ده‌کاته‌ نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌به‌ته‌، واته‌یه‌که‌ ناسنامه‌ی هه‌به‌ته‌
که‌ ناسنامه‌ی عه‌ره‌به‌یه‌، به‌ه‌ه‌ام ئه‌وه‌ خه‌وه‌نه‌ی ناسیونالیزمی عه‌ره‌بی سووری
نه‌ه‌اته‌دی هه‌ته‌ که‌ تاییه‌ته‌ی ئینتیداب له‌ سه‌یه‌ ۱۹۶۶دا. که‌واته‌ ئه‌وه‌
هه‌نگاوه‌یه‌ چه‌ به‌وه‌ن که‌ ده‌وه‌ه‌تی سووریا له‌ دوای سه‌ربه‌خه‌یی وه‌که‌
ده‌وه‌ه‌تی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بی به‌ ته‌وه‌ به‌سته‌ له‌ به‌ری گرتن؟

په شتر باسی ئو مان کرد که فو نسي کان سوريان داب شکرد ب چ ند ناوچ ي ي کی ب وو بردن ل س ر بن مای ئيتنيکی و ئايینی و م زه بی. ل دواي ئينتيداب د وو ت ئ و ناوچ ئيداريان ئ ل ش وو ي د وو ت چک دا بوون ه وو شان د وو و ي ک سيستم ي ب وو بردنی ناو ندي دروستکرد که ه موو و ماتي کرد ب ي ک ي کی ئيداري ل ژر ناوي د وو تي ع ر بی سوريادا. ل سا ي ۱۹۵۰ دا د ستووري سوريا دانرا، که ل ناو ر کدا د ستور کی ديمومراتي بوو، باسي چ مکی هاوو تيبوون و ن بووني جياکاري ئيتنيکی و ئايینی و م زه بی و ک م م ي تي د کردو پ داگري ل س ر ي کساني ل ماف و ئ رکدا د کرد. ب م ام ديار ل ج ب ج کردندا شتيکی تر بوو. ه رو ها د وو تي

سوریا له دواى ئىنتيداب رټيکردو پست و پټگټگانى دټوټت له سر بندماى ئيتنيكى و ئايىنى و مټزهټبى دابټشكرن، بټټكو پټداگرى له سر ئوټو دټكرد كه هټموو ئوانټى له سر خاكى سوریا دټژين سوریاين و خاوټنى ناسنامى سوریاين و بټ پټى تواناو لىها تووى ئرك و مافيان هټي. هټروټها ئو هټز ناوچټيپانټى كه فټرټنسيټكان بټ پټكهات و خټټټگانيان دروستكردبوو، دټوټتى نوټ هټيوټشان دټنوټو سوپا يټكى دروستكرد بټ ناوى سوپاى عټرټبى سوري و پټيوټنديكردن بټو سوپا يټوټ ئيلزامى بوو، هيچ كټسكى سوريائى نټدټبټخشي. خاټك كه دټوټت و دټستټبټرى ناسيوناليستى سوورى پټداگرييان له سر دټكردو كريدان بټ بندماى هاووټاتيبوون و بټدټستهټناني ناسنامى سوريائى " بيري عټرټبى " بوو واتټ بټ چټكردنى ئيتنيكى عټرټبى و باوټټبوون بټو ئيتنيكهټو داننان بټوټدا كه سوریا وټاتټكى عټرټبيو هټركټس له سر خاكټكى بټى عټرټبى و بټجگټ له ناسنامى عټرټبى، سوریا هيچ ناسنام يټكى ترى نيټو ئوټى له سر خاكى سوریا، دټبټټ خاوټنى ناسنام عټرټبى. ئټمټش چوارچټوټى ئو تټيرټريو بوو كه بيري ناسيوناليستى عټرټبى سوريائى دټوټتى نټتوټى سوريائى دواى سټرټبټخټى له سر بنيادنرا بوو. هټر ئټم تټروانينټش بندما بوو بټ دروستكردنى نټتوټى يان گټلى عټرټبى سوریا. هټروټك بټ فټرميش ناوى دټوټتټكهټ كرا بټ " كه ماري عټرټبى سوریا".

هټروټها دټوټت له بواري پټروټردټدا، هټموو ئو قوتا بخانانټى هټوټشان دټوټ كه پټيوټستبوون بټ پټروټردټى جياوازي پټكهاتټ ئيتنيكى و ئايىنى و مټزهټبيو جياوازاټكانټو، كه له سټروټختى ئينتيدابدا فټرټنسا پشتگيري دټكردن و بټ زمانى تايبټتى خټيشيان دټيانخوټند. له بري ئوټو دټوټت يټك سيستټمى پټروټردټى يټكگرتووى بټ هټموو وټات دانا و خوټندن تټنها بټ زمانى عټرټبى بوو، كه زمانى فټرمى دټوټت بوو، هيچ زمانټكى تر مافى بټكارهټناني گشتى نټبوو. مټبټستى دټوټت له خوټندن تټنها بټ زمانى عټرټبى و خوټندنى مټټرووى عټرټب و ئيسلام بټ ئوټو بوو كه له رټگاي پټروټردټوټ بيركردنټوټى عټرټبيان له كټنټستى كټمټايټتى هټموو پټكهاتټگانى سوريادا بچټسپټنن كه دټوټت بټ پټى دټگوت گټلى عټرټبى سوریا. مټبټستى دټوټت ئوټو بوو كه خوټندن بټ عټرټبى واتاي بيركردنټوټى بټ عټرټبى، ئوټش گټوهټرى پټكهټناني ناسنامى عټرټبى تاكهټس و كټمټگايش بوو له سوريادا. بټگومان له دټستوورى سالى ١٩٥٠دا ئوټو جټگيركرا بوو كه: كه گټلى سوریا بټشكهټ له نټتوټى عټرټب". ئټم بټجوونټش رټگاټشكهټر بوو بټ ئوټى سوریا

لښکره میسر له سالې ۱۹۵۸ کماري عره به یی کگرتوو په کبه نه ت. د یار نه گره نه و کمار به رد و امبووای تواندن وای ئیتنیکي کوردی زه ئاسانتر دهو، چونکه له رووی ژماره و کورد ئاماده بوونکی نه و نه دهو. دواي ه و شانندن وای کمار، نه فس رانی ناسیونالیستی سوریو د سه ماتی د و ته سوریو به رامبه به پروپاگنده کانی ناسریه کان که گواي سوریه کان ناپاکی له چه مکی عروبه ده کن، ه نده ی تر سوریه کان له سه ر چه مکی عروبه تووندبوون. به چه ر که نه گره جومگه ی زه ر لاوازیش تا نه و کاته ما بووبه ت به کورد که گوزارشتی کوردبوونی خیی لیو کربته، نه و دواي ه و شانندن وای کماري یی کگرتوو نه و ش نه ما.

له سالې ۱۹۶۲، د و ته سه ر ژمه یی کرد له جزیره و دو ه به ژارد به خکه ه بوو که م به ست کورد کان بوو، یان خ یان به عره به ته مار ده کن یان ناسنام یان په نادرته. له سه ر ژمه یی ده ۱۲۰ ه زار کورد ئاماده نه بوون به عره به خ یان ته مار بکن، له به ر نه و ناسنام یان په نه دراو به ناسنام یی سوری مان و تا سالې ۲۰۱۱ ژماره یان گه یشتبوو سه رووی ۳۰۰ ه زار کورد که به ناسنام ما بوون و (کریم الاتاسی، سوریو قو الفکر المشروع الوطنی والهندسات الدستوریه، ص ۲۴۵). له مانگی ئازاری سالې ۱۹۶۳ ده، پارتی به عس و که رابه یی ناسیونالیستی عره به یی له سوریو د سه ماتی گرت ده ست و دواي سه مکه ده ستووری کاتی کماري سوریو دانا و زیاتر به رگی عروبه یی کرد به به ری سوریادا، به چه ریک که ناسیونالیزمی عره به یی سوریو گه یشته لوتکه ی شه ف نه یزم و ره گه ز په رستی. له مادی یی که می نه و ده ستوور ده ها توو: واته سوریو عره به یی کمار کی دیموکراتی میلی سه شالیستی خاون سه روو ره و به شه که له نیشتمانی عره به یی. گله له سوریادا به شه که له نه ته وای عره به و به وای به یی که ته عره به یی ه یی و له په ناوی به دیه نهانی نه و یی که ته ده خ بات ده کات". به گومان نه وای ده بینرته هه له سه ر ته ی دروستبوونی د و ته یی نو یی سوریو به ه موو شه و یی که نکو یی نه و کراو که به جگه له عره به دان به بوونی هه ر په کهاته یی کی تری ئیتنیکي یان ئایینی له سوریادا بنرته. د و ته یی سوریو به تاید ته له دواي سالې ۱۹۶۶، که که تاییهاتنی ئینتیدابی فره نسی بوو، ه و یداو له ره گای چه راوچه ر و ئیتنیکي کوردی له و واته ده ته نه ته و له ناوی بیات و له ره گای به عره به بکردنی کوردو ه موو نه وانی تر و نه ته وای سوریو په کبه نه ت که ناسنام که ی عره به یی و چه گای غه یی عره به یی ته ده ناب ته و. نه م سیاس ته ه ته هاته نه به شار نه سد له ۸۰ کانوونی یی که می سالې ۲۰۲۴ ده به رد و امبوو.

ئایا لښ د دواړو روځاندو د وروستۍ ناسیونالیستې شخړې نې عیلمانی
بعمسی سوریا و هاتنی ئحمده شمع ک تیر ریسټکی داعشی ئیسلامی
بوو، پاشان سیاسۍ تی ب ئیتیکی ئم ریکا ل پناوی ب رږ و وندی
خپاندا هڅانیا و قات و ب ینباخیان ل ب رکردو کردیان ب س رکی
سوریا، دخی سیاسی سوریا چ گ انکاریی کی ب س ردا هاتوو؟

بگومان ناکر ټ ه و و شانندن و و ی ه س د و رازیوونی م زوم ع بدی و
ئیلهام ئحمده ب و رگرتنی پستی کارت نی ل حکوم تی سوریا داو
ف رام شکردنی ماف ن ت و و یی کانی کوردی ر ژاوا، ل د ر و و ی
تروانینی ئم ریکاو ر ژاواو تورکیا ب ناسنام ی د ولت و
پ که نانی ن ت و و ی سوریا س یر بکرت. بگومان ل ر ژاوا ل
س رد می ر شنگ ریی و ئاراست یی ک ه ی ک ل دواي ج نگی یی ک م و
زیاتر ب ر و با د س تی د چ ت ئ ویش داوای پ که نانی ن ت و و - گ ل
د کات ل س ر بند مای سیاسی یاسایی هاو ب ش ب پشتگو خستنی جیاواری
ئیتنیکی ک ب ئاراستی ناسیونالیزمی م د نی یان ناسیونالیزمی
لیبریالی د ناسر ټ، ک بروای وای ن ت و و بریتی ل ک م م گای
هاو و اتیانی ی کسان ل ئرک و مافدا، وات ی کسان ل ب رام ب ر
یاسادا و ئ و ی ک یان د کات و پ یو س تبوون و و لائ ب دام زراو
سیاسی و د ستووریی کان، ن ک پ یو س تبوون و ئینتیما و و اب س تی ی ب
بند مای ئیتنیکی و زمان و ک لتووری جیاواز. جن ل ک پ یو ابو
روای ی تی د و و ټ ل رازیوونی خ ک ک کی و پار زگار یکردن ل ماف
سروش تی کانیا ن و د ت و ئینتیما ب ک م م گای سیاسی ه ب ژاردن کی
خیی خ س ک ک پشت ب د س ت ب رکردنی ماف کان د ب س ت ن ک ب
پ یو وندی و رای ی ی خ و و ئیتنیک. ه رو ک جان جاک ر س بروای
و ابو هاو و اتیوون بند مای س ر کی نوان ئ ندامانی ک م م گای ن ک
پ یو س تبوونی ئیتنیکی. ئرنست ر نان گفتوگی ئ و ی کرد ک ن ت و و
ل س ر بند مای ئیتنیکی و زمان و ئاین و ب ر ژ و وندی ئابووری
پ کنای ټ، ب ب کو و باسی ن ت و و د کات ک راپرسیی کی ر ژان ی ک
ئ ندامان تیدا گوزار شت ل ئار زووی هوشیارانی خ یان ب پ ک و
ژیان و بنیاد نانی داهاتووی هاو ب شیان د ک ن. ه رو ک تو ژ رانی
نوی بواری ناسیونالیزم ل دواي ج نگی یی ک می جیهانی و زیاتر
پ داگری ل س ر دروستیوونی ن ت و و و ک ب ره می پ که تنی د و و ټ
د ک ن و ک بریتی ل ه و و شانندن و و ی ن ت و و ل س ر بند مای
ئیتنیک و ل بری ئ و پ که تنی ن ت و و ی نو و و ک پ که ت و و وار ی
سیاسی و ک م م ای تی ک پ که تنی ل ر گای دام زراو ی د و و ټ و
د ب ټ، وات د و و ټ ن ت و و دروست د کات ن ک ئیتنیکی هاو ب ش و
زمان و م ژوو ک لتورو ئاین و شارستانی هاو ب ش. ئرنست گیلن ر

[illegible]

بـگومان ئـمـريکا کـه ئـستا سياستـي دنيا بـلـو دـبات ، تـوانيني
بـ پـکـه ناني نـتـو و دـو تـي نـتـو هـمان تـروانيني سـر و يـ
کـ بـواي بـ پـکهيناني نـتـو هـ يـ لـ چوارچـوي هـ ر دـو تـکی
دنيدا بـو دـو تـا نـش و کـ کـ نياليستي ناوخـي کوردستان
لـسـر بنـماي چـمکي هاووـا تييوون و يـکسانبوون بـپـي ياساو
دـستوورو بـشداری هـمووان بـ جياوازي لـسـر بنـماي تواناو
لـها تووي، بـگومان هـموو ئـمانـش لـ سا يـي سيستمـي فـرمانـوايي
ديموکراسيدا دـبن کـ ياسا سـروـر بـت و هـمووان لـ بـردـمي ياسادا
يـکسان بن، بـام پرسيار سـرکـي کـ ئـو يـ ئايا سيستمـم
سياسيـکـانی رـزھـلاتی ناوـاست دـبن بـ ديموکراسي، ئايا
هاووـا تييوون دـبـتـ بندـما ، ئايا هـمووان بـ رـچاوکردنی رـنگ و
ئيتنيک و زمان و ئايين و مـزھـب يـکسان دـبن لـ ماف و ئـرکدا؟
بـگومان نـخـر بـ يـ لـر نـتـو لـسـر بنـماي هاوولاتبوونی يـکسان
لـ ماف و ئـرک و لـ بـرامبـر ياسادا پـکناپـت بـکو نـتـو لـ

سوریا و ل هـ موو ئ و د و تان ئ ک ک نیالیستی ناوخی کوردستان، ن ت و ل س ر بنـ مای تواندن و ی ئیتنیکی کوردی و بـ ناو ندکردنی ئیتنیکی عـ ر بی ل سوریا و عـ راق و ئیتنیکی تورک لـ تورکیا و ئیتنیکی فارس و مـ زهـ بی شیع لـ ئـ ران پـ کدـ تـ و اتـ پـ کهاتنی ن ت و ل م و ا تانـ دا هـ رچـ ن لـ س ر بنـ مای هاوولاتیبوونی یـ کسان نیـ، هـ روـ ها راپرسی ر ژانـ و کـ مـ گای خـ یاـ کراویس نیـ، بـ کو لـ س ر بنـ مای تواندن و و سـ ینـ و و پاکتاوکردنی هـ ر بوو یـ کی ئیتنیکی جیاواز بـ جگـ لـ گورپی ئیتنیکی ناوـ ندو خا و ن د و تـ تـ سیاستی ئـ مـ ریکا و ر ژا و ا کاتـ ک پـ داگری لـ س ر یـ کـ پارچـ یی ئ و د و تانـ د کـ ک نیالیستی ناوخی کوردستان، یان کاتیک دژی ریفرا ندـ می خـ لکی کوردستان، یان کاتـ ک پارتـ کانی بزووتنـ و ی ن ت و یی کوردی دـ خـ ن لـ یستی تیرـ ر و، لـ و روانگـ یـ و د ت ک بـ لای ئـ وانـ و ر وایـ تی لای دـ ولـ تی ناوـ ند، کـ ئـ ویس دـ ولـ تی ن ت و ی سـ ردـ ستـ و تایبـ تمـ ندی کـ نیالیستی ناوخی هـ ی لـ کوردستاندا، ر ژا و ا و دـ وانـ نـ ئ و د و تانـ کوردستانیان بـ سـ ردا دابـ شـ کرا و کـ ر وایـ تی فـ رمانـ وایـ کردنی ئ و بـ شـ وی کوردستانی هـ ی بـ هـ ر شیوـ یـ ک خـ ی بیـ و ت و بـ یاری بدات، هـ ر لـ م روانگـ یـ شـ و پـ یوایـ دـ بـ ت د و ت یـ ک ن ت و دـ روستبکات بـ هـ مان روانین کـ بـ دـ ولـ ت و دروسبوونی ن ت و هـ ی لـ ر ژا و ا کـ خا ک و هاوولاتیبوونی یـ کسان و داها تووی هاو بـ شـ بنـ مابـ ت، بـ م ئـ وانی ر ژا و ا لـ بـ ر ئـ و ی بـ هـ مان ئ و چا و سـ یری کـ مـ گاکانی ر ژ هـ ا تی ناوـ است و د و تانی داگیر کـ ری کوردستان دـ کـ ن، کـ سـ یری ر ژا وای پـ دـ کـ ن، هـ ربـ ی دـ ند و شـ یتانـ کی وـ کو ئـ حمـ د شـ رع و دـ ندـ یـ کی وـ ک خـ لیفـ ئـ ردـ گان و ئاخوندـ کانی ئـ ران و سـ رکردایـ تیـ ناسیونالیستـ ئایینیـ شیعـ و سونـ تووندـ و کانی عـ راق وادـ بینـ کـ مافی ئ و یان هـ ی فـ رمانـ وایی هـ مووان لـ و ا تـ کانیاندا بـ کـ ن بـ ئ و ی بیرلـ و بـ کـ نـ و کـ ئـ مان لـ ر گای تواندن و و پاکتاوکردنی ئیتنیکی و کـ مـ بـ ست تواندن و و سـ ینـ و ی کوردـ دـ یانـ ویت ن ت و ی ئـ م و ا تانـ پـ کبـ هـ نن و لـ س ر بنـ مای کپکردنی دـ نگـ جیاوازـ کان سـ قامگیری دروست بـ کـ ن.

هـ و شاندنـ و ی هـ سـ د لـ ر و سـ رچا و دـ گرـ ت، ئ و ش تـ نها هـ و شاندنـ و ی هـ سـ د نیـ وـ ک هـ زیکی سیاسی بـ کو رـ تکردنـ و ی بوونی ئیتنیکی کوردی و ک پـ کهاتـ یـ کی جیاواز لـ چوارچـ و ی ئ و د و تـ دا کـ تیرـ ریستـ کی وـ ک ئـ حمـ د شـ رع سـ ر کـ تی و بـ یارـ مـ زـ م عـ بدی بـ تـ راوـ ژکاری، دیارـ دـ لاـ باشیـ کی وـ ک تـ م باراک

کە خەڵکەکانمان گەرمی هەست بە کەمکردنی ئیتنیکى و ئایینى هەبوو
 لە رۆژەکانى ناوەستدا، بەمەام کاتێک چووێت ئێمەریکا چەمکی
 ناسیونالیستی مەدەنى و لیبرالى بە دروستکردنى نەتەو و ئێوى کردەت
 ئێندامەکی چالاکی نەتەو و ئێمەریکا و تەنانەت لەسەر بنەمای
 تواناکانی ئێرکی گەورەیشی پەسپاردوو. ئێستا ئێو رابردووی خەڵک و
 پەکەتەکانی لە لوبنان لەیادکردوو و بە پەوانە پەکەتە نەتەو
 لە ئێمەریکا مەمەلەگە سوریا و تورکیا و عیراقیش دەکات، کە
 بەگومان ئێگەر کارو روانینەکانی ئێو سەربەگەر، هەریەکە لە
 وەتەنەکانی کە لە نیالیستی ناوخەیی کوردستان، سیستمەکی مەڕکەزی
 بەهەزریان تەدا دەبەت و لەرەگەیان تواندەن وێ کوردو پەکەتە
 جیاوازەکانی تەرو، نەتەو و سەردەستیان گروپی ئیتنیکى ناوەند
 هەرجەن خاوەنی دەوێت، نەتەو و پەکەتە هەنەت لەسەر بنەمای
 بە ناوەندبوونی گروپی ئیتنیکى یان نەتەو و عەرەب، تورک، فارس و
 تواندەن وێ کوردو ئێوانی تەر لە ناو پەکەتەکانی ئێواندا.
 هەوێشان دەنەوێ هەسەد و خەڵادەستکردنی پەکەتە هەنگاوی یەکەمی
 ستراتیژی ئێمەریکایە بە تواندەن وێ کورد لە نەو نەتەو و تورک و
 عەرەب و فارسدا. ئێگەر لەم پەسپەیدا سەڕکەوتوو بەت، چارەنووسی
 کوردو هەموو گروپە ئیتنیکى و ئایینی و مەزەهەبیەکانی پەراوەیان
 کە نارەکان لە پەکەتەکانی کەمەنی ناوخەڵیان تەریک دەبەت و لە بەردەم
 مەترسی تواندەن و دا دەبن.

عەتا قەرەداخی